

Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) tasa-arvo- ja yhdenvertaisuus- suunnitelma 2020-2022

– Opiskelijat

Sisällys

1	TASA-ARVO- JA YHDENVERTAISUUSUUNNITTELUN LÄHTÖKOHDAT	3
1.1	Tasa-arvolaki	3
1.2	Ammattikorkeakoululaki	4
1.3	Yhdenvertaisuuslaki	5
2	SELVITYS TASA-ARVON JA YHDENVERTAISUUDEN TILANTEESTA OAMKISSA	6
2.2	Opiskelijakyselyn tasa-arvo-osion tulokset	7
3	TAVOITTEET JA SUUNNITELLUT TOIMENPITEET OAMKISSA	9
3.1	Opiskeluympäristön esteettömyys ja saavutettavuus	9
3.1.1	Fyysisen ympäristön saavutettavuus	10
	Tavoitteet ja toimenpiteet	10
3.1.2	Sosiaalisen ympäristön saavutettavuus	12
	Tavoitteet ja toimenpiteet	12
3.1.3	Psyykkisen ympäristön saavutettavuus	13
	Tavoitteet ja toimenpiteet	13
	Yhteenveto	14
4	TASA-ARVOON LIITTYVÄT OHJEET, TYÖRYHMÄT JA YHTEYSTAHOT	14
4.1	Tasa-arvoon liittyvät ohjeet	14
4.2	Tasa-arvoa käsittelevät työryhmät	15
4.3	Opiskelijan yhteystahot tasa-arvoasioissa	17
5	TASA-ARVOTYÖN SEURANTA JA ARVIOINTI OAMKISSA	18
	LÄHTEET 20	
	LIITTEET 21	
	Liite 1: Opiskelijakysely 2018 – Tasa-arvo	22

1 Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun lähtökohdat

Tasa-arvolla tarkoitetaan naisten ja miesten välistä syrjimättömyyttä (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta 609/1986). Tasa-arvolain muuttaminen (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014) laajensi syrjinnän kiellot koskemaan mm. myös syrjintää sukupuoli-identiteetin ja sukupuolen ilmaisun perusteella. Sukupuoli-identiteetillä tarkoitetaan henkilön omaa kokemusta sukupuolestaan. Sukupuolen ilmaisulla tarkoitetaan sukupuolen tuomista esiin pukeutumisella, käytöksellä tai muulla vastaavalla tavalla. (Sosiaali- ja terveysministeriö 2015, 8.)

Yhdenvertaisuudella tarkoitetaan syrjimättömyyttä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 8; Sisäasiainministeriö 2010, 32). Henkilöä voidaan syrjiä kahden tai useamman syyn perusteella, jolloin kyseessä on moniperusteinen syrjintä. Yhdenvertaisuus ja tasa-arvo eivät siksi ole toisistaan erillisiä, vaan saattavat kietoutua toisiinsa syrjintätilanteessa.

Oamkin tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma perustuu tässä luvussa esiteltäviin lainsäädännön kohtiin ja muihin valtakunnallisiin linjauksiin sekä Oamkin toimintaperiaatteisiin, opiskelijapalautteesta nousseisiin asioihin sekä tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteen yleiseen kartoitukseen. Suunnitelmassa huomioidaan tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutuminen opiskelijavalintojen, opetuksen järjestämisen, oppimiserojen sekä opintosuoritusten arvioinnin osalta, sekä syrjinnän ehkäisemisen näkökulma. Tämä suunnitelma on tehty erityisesti Oamkin opiskelijoille ja kaikille opiskelijoiden kanssa toimiville ja siinä on huomioitu sekä tasa-arvon että yhdenvertaisuuden edistäminen.

1.1 Tasa-arvolaki

Tasa-arvolain tarkoituksena on estää sukupuoleen perustuva syrjintä ja edistää naisten ja miesten välistä tasa-arvoa. Lain tarkoituksena on myös estää sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuva syrjintä. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 1.) Se velvoittaa ammattikorkeakoulun laatimaan tasa-arvosuunnitelman, joka sisältää

- selvityksen ammattikorkeakoulun tasa-arvotilanteesta
- tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon edistämiseksi
- arvion aikaisempaan tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamisesta ja tuloksista

Tasa-arvosuunnitelma laaditaan vuosittain yhteistyössä henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Vuosittaisen tarkastelun sijasta suunnitelma voidaan laatia enintään kolmeksi vuodeksi kerralla. (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 5 a.)

Tasa-arvolain mukaan erityistä huomiota tulee kiinnittää opiskelijavalintoihin, opetuksen järjestämiseen, oppimiseroihin ja opintosuoritusten arviointiin sekä seksuaalisen häirinnän ja sukupuoleen perustuvan häirinnän ehkäisemiseen ja poistamiseen (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 5 a). Myös sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää tulee ennaltaehkäistä tavoitteellisesti ja suunnitelmallisesti (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 6 c). Koulutuksen järjestäjien on huolehdittava siitä, että tytöillä ja pojilla sekä naisilla ja miehillä on samat mahdollisuudet koulutukseen ja ammatilliseen kehitykseen sekä että opetus, tutkimus ja oppiaineisto tukevat tämän lain tarkoituksen toteutumista (Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 5).

1.2 Ammattikorkeakoululaki

Ammattikorkeakoululain mukaan opiskelijoiden valinta ammattikorkeakoulututkintoon ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtaviin opintoihin järjestetään korkeakoulujen yhteishaussa (Ammattikorkeakoululaki 932/2014 § 28, Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 257/2015 § 28 a). Ammattikorkeakoulu päättää opiskelijavalinnan perusteista. Hakijat voidaan erilaisen koulutustaustan perusteella jakaa valinnoissa erillisiin ryhmiin. Samaan ryhmään kuuluviin hakijoihin on sovellettava yhdenmukaisia valintaperusteita. (Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 257/2015 § 28.)

Ammattikorkeakoululain lakimuutoksen (257/2015 § 28 b) mukaan ammattikorkeakoulun tulee huolehtia siitä, että eri hakijaryhmiin kuuluvien mahdollisuudet opiskelupaikan saamiseen eivät muodostu hakijoiden yhdenvertaisuuden kannalta kohtuuttoman erilaisiksi. Lain mukaan ammattikorkeakoulun on yhteishaussa varattava osa ammattikorkeakoulututkintoon johtavista opiskelupaikoista niille, jotka eivät ole aikaisemmin suorittaneet Suomen koulutusjärjestelmän mukaista korkeakoulututkintoa eivätkä vastaanottaneet korkeakoulututkintoon johtavaa opiskelupaikkaa tai ovat ottaneet opiskelupaikan vastaan kevätlukukaudella 2014 tai sitä ennen alkaneesta koulutuksesta, mutta eivät ole suorittaneet korkeakoulututkintoa. Ammattikorkeakoulun tulee turvata asianmukainen mahdollisuus päästä koulutukseen myös korkeakoulututkinnon suorittaneille ja opiskelupaikan vastaanottaneille. Opiskelijavalinnan yhteiset käytänteet on määriteltävä ammattikorkeakoulujen valintaperustesuosituksessa.

Tasa-arvon toteutumiseen liittyy toimintaympäristön esteettömyys. Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 26) mukaan hakijan *"terveydentilaan tai toimintakykyyn liittyvä seikka ei saa olla esteenä opiskelijaksi ottamiselle. Opiskelijaksi ei kuitenkaan voida ottaa sitä, joka ei ole terveydentilaltaan tai toimintakyvyltään kykenevä opintoihin liittyviin käytännön tehtäviin tai harjoitteluun, jos 33 §:ssä tarkoitettuihin opintoihin liittyvät turvallisuusvaatimukset sitä edellyttävät ja jos estettä ei voida kohtuullisin toimin poistaa."* Ammattikorkeakoulun tulee antaa opiskelijaksi pyrkiville tieto siitä, minkälaisia terveydentilaa koskevia vaatimuksia ja muita edellytyksiä opintoihin liittyy. Tämä lainkohta koskee sosiaali- ja terveysalaa sekä pedagogisia opintoja (SORA-ohje).

Ammattikorkeakoululain (932/2014 § 57) mukaan opiskelijaksi hakenut saa vaatia ammattikorkeakoulun toimielimeltä oikaisua opiskelijaksi ottamista koskevaan päätökseen 14 päivän kuluessa valinnan tulosten julkistamisesta. Opiskelijavalinnan tulosta ei saa oikaisuvaatimuksen johdosta muuttaa kenenkään opiskelemaan valitun vahingoksi. Laissa säädetään myös muista oikaisuvaatimusten käytänteistä.

1.3 Yhdenvertaisuuslaki

Yhdenvertaisuuslain (1325/2014 § 15) mukaan koulutuksen järjestäjän, työnantajan sekä tavaroiden tai palvelujen tarjoajan on tehtävä asianmukaiset ja kulloisessakin tilanteessa tarvittavat kohtuulliset mukautukset, jotta vammaainen henkilö voi yhdenvertaisesti muiden kanssa asioida viranomaisissa sekä saada koulutusta, työtä ja yleisesti tarjolla olevia tavaroita ja palveluita samoin kuin suoriutua työtehtävistä ja edetä työuralla.

Yhdenvertaisuuslain tarkoituksena on edistää yhdenvertaisuutta ja ehkäistä syrjintää sekä tehostaa syrjinnän kohteeksi joutuneen oikeusturvaa. Lain 8 § syrjinnän kiellon mukaan: *"Ketään ei saa syrjiä iän, alkuperän, kansalaisuuden, kielen, uskonnon, vakaumuksen, mielipiteen, poliittisen toiminnan, ammattiyhdistystoiminnan, perhesuhteiden, terveydentilan, vammaisuuden, seksuaalisen suuntautumisen tai muun henkilöön liittyvän syyn perusteella."* Syrjintä on kielletty riippumatta siitä, perustuuko se henkilöä itseään vai jotakuta toista koskevaan tosiseikkaan tai oletukseen. Välittömän ja välillisen syrjinnän lisäksi yhdenvertaisuuslaissa tarkoitettua syrjintää on häirintä, kohtuullisten mukautusten epääminen sekä ohje tai käsky syrjiä. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 8.) Syrjintä on välitöntä, jos jotakuta kohdellaan henkilöön liittyvän syyn perusteella epäsuotuisammin kuin jotakuta muuta. Syrjintä on välillistä, jos näennäisesti yhdenvertainen sääntö, peruste tai käytäntö saattaa jonkun muita epäedullisempaan asemaan. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 10 ja § 13.)

Koulutuksen järjestäjän on arvioitava yhdenvertaisuuden toteutumista toiminnassaan ja ryhdyttävä tarvittaviin toimenpiteisiin yhdenvertaisuuden toteutumisen edistämiseksi. Edistämistoimenpiteiden on oltava oppilaitoksen toimintaympäristö, voimavarat ja muut olosuhteet huomioon ottaen tehokkaita, tarkoituksenmukaisia ja oikeasuhtaisia. Koulutuksen järjestäjän on huolehdittava siitä, että oppilaitoksella on suunnitelma tarvittavista toimenpiteistä yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Ammattikorkeakoulun on varattava opiskelijoille tai heidän edustajilleen mahdollisuus tulla kuulluiksi edistämistoimenpiteistä. (Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 6.)

1.4. Saavutettavuusdirektiivi

Saavutettavuusdirektiivi (2016/2102) ja sitä seuraava kansallinen lainsäädäntö vaativat viranomaisia tekemään digitaaliset palvelut saavutettaviksi. Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta astui voimaan 1.4.2019. Saavutettavuusvaatimusten soveltaminen käynnistyi portaittain 23.9.2019. Saavutettavuuden edistäminen on olennainen osa julkisen hallinnon palveluiden digitalisointia. Saavutettavuudella tarkoitetaan, että verkkosivut ja mobiilisovellukset sekä niiden sisällöt ovat sellaisia, että kuka tahansa voisi niitä käyttää ja ymmärtää mitä niissä sanotaan. Saavutettavuusvaatimusten lisäksi laissa säädetään viranomaisten digitaalisten palvelujen järjestämisestä ja veloitetaan julkisen hallinto tarjoamaan asiakkailleen mahdollisuuden viestiä viranomaisen kanssa sähköisesti. (<https://vm.fi/saavutettavuusdirektiivi>).

Lain ensimmäinen siirtymäaika loppui 23.9.2019, jolloin uusien verkkosivustojen (23.9.2018 tai sen jälkeen julkaistujen) pitää lain mukaan olla saavutettavuusvaatimusten mukaisia. Saavutettavuusdirektiivi ja sitä Suomessa toteuttava [Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta](#) perustuvat [YK:n yleissopimukseen vammaisten henkilöiden oikeuksista](#). Käytännössä laki edellyttää [W3C:n WCAG-ohjeistuksen A- ja AA-tason kriteerien noudattamista](#). Niiden myötä verkkopalveluja voivat käyttää

esim. nekin käyttäjät, jotka eivät kykene käyttämään hiirtä, tai joilla on lukivaikeus, heikko näkö tai heikko kuulo. (Oamkin henkilöstöintra Heimo tiedote 23.9.2019)

2 Selvitys tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden tilanteesta Oamkissa

2.1 Oamkin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden ajankohtaiset linjaukset

Oamk on mukana Elinkeinoelämän keskusliiton EK:n Työ ei syrji -kampanjassa. Oamk on sitoutunut kaikille avoimen ja syrjimättömän työkuultuurin edistämiseen. Lisäksi Oamk on mukana Oikeusministeriön #häirinnästävapaa-kampanjassa. Oamk haluaa olla yhteisö, jossa on nollatoleranssi seksuaaliseen häirintään ja matala kynnyks hakea tukea. Aiemmin on tehty [Mukava tulla, hyvä olla](#) -ohjeistus, jossa on määritelty hyvän käytöksen pelisäännöt. Oppaasta on omat versionsa sekä henkilökunnalle että opiskelijoille. Hyvän käytöksen pelisäännöissä kuvataan, miten ongelmatilanteissa toimitaan tilanteen ratkaisemiseksi. Myös opiskelijarekrytointikampanja #luotaitseesi pohjautuu samoihin teemoihin. Oamkissa kehitetään toimintamalleja, joissa huomioidaan yhdenvertaisuus ja häirintää ehkäiset tavat ja asiasta käydään avointa keskustelua henkilöstön ja opiskelijoiden kanssa. Oamk toimii yhteistyössä opiskelijakunta OSAKOn kanssa, jolloin samat asiat huomioidaan myös opiskelijoiden puolella. Oamkissa kehitetään häirintää ehkäiseviä toimintamalleja eteenpäin ja käydään asiasta keskustelua myös opiskelijoiden kanssa. Tässäkin toimitaan yhteistyössä opiskelijakunta OSAKOn kanssa, joka koordinoi Oamkissa opiskelijoiden häirintäyhdyshenkilötoimintaa. Oamkissa kiinnitetään jatkossakin huomiota hyvään työilmapiiriin ja avoimen keskustelukulttuurin kehittämiseen. Tavoitteena ovat selkeät ja systemaattiset toimintatavat koko organisaatiossa. Tämä takaa yhdenvertaisuuden henkilöstön ja opiskelijoiden kesken, mikä puolestaan edistää oamkilaista laatukulttuuria. Edelleen jatketaan myös oamkilaisten osallistamista yhteiseen kehittämiseen. (Oamkin johdon laatukatsaus 2018.)

Oamk ei voi suoraan vaikuttaa eri sukupuolten tai eri ikäisten opiskelemaan hakeutumiseen, mutta pyrkimyksenä on luoda kaikille yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskeluun sukupuolesta ja iästä huolimatta. Naisten ja miesten sekä ikään liittyvä tasa-arvoinen kohtelu tulee näkyä myös opetuksessa ja muussa Oamkin toiminnassa. Oamk tarjoaa sekä päivä- että monimuoto-opetusta sekä erilaisia reittejä opiskelijaksi pääsemiselle. Oamkissa pyritään joustavuuteen ja vastaamaan monenlaisiin elämäntilanteisiin. Uusia joustavia reittejä opiskelemaan pääsemiseksi kehitetään kokoajan. Avoin ammattikorkeakoulu tukee elinikäistä oppimista ja ammatillista kasvua mahdollistamalla sujuvat opintopolut ja oppimisen eri elämäntilanteissa. Korkeakoulujen välinen ristiinopiskelu ja yhteisen opintotarjonnan kehittäminen mahdollistavat opiskelun ympärivuotisesti (mm. CampusOnline).

Suomen hallituksen tasa-arvo-ohjelmassa 2016-2019 (Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2016:4) todetaan, että naiset ja miehet ovat tasa-arvoisia ja tätä halutaan edelleen edistää myös koulutuksessa. Tasa-arvo-ohjelmassa todetaan, että opintojen jakautuminen tyttöjen ja poikien aloihin on lieventynyt ja molemmille varmistetaan yhtäläiset mahdollisuudet itsensä kehittämiseen, yksilölliseen oppimiseen ja kasvamiseen. Oamkissa ollaan edistetty myös tyttöjen hakeutumista teknologia-alalle mm. Sinä osaat! Tytöt ja teknologia – ERS-hankkeen avulla.

2.2 Opiskelijakyselyn tasa-arvo-osion tulokset

Edellisen tasa-arvosuunnitelman 2016-2018 myötä tasa-arvo ja yhdenvertaisuusasiat ovat nousseet esille yhä enemmän Oamkissa ja ne ovat tulleet osaksi arkea.

Vuoden 2018 opiskelijakyselyssä oli mukana tasa-arvo-osio, jossa kysyttiin vertailun vuoksi samoja asioita vain hieman tarkennettuna kuin vuonna 2016. Kysymykset koskivat eriarvoisuuden ja häirinnän kokemuksia sekä tietoisuutta tasa-arvoon liittyvistä yhteystahoista. Osiossa sai myös kertoa avoimesti muista mahdollisista asioista tai huomioista tasa-arvoon liittyen, jotka vaativat toimenpiteitä tai parantamista. Taustakysymyksissä pidettiin edelleen mukana sukupuoli-kohdassa ”Nainen” ja ”Mies” vaihtoehtojen lisäksi ”Muu” ja ”En halua määritellä”. Viimeksi mainittuja kohtia valinneita oli yhteensä 8,07 %. Vastaaaja tasa-arvo-osion kysymyksiin oli yhteensä 161. Liitteenä 1 on tasa-arvo-osion vastausten webropol-raportti, josta on poistettu suorat avoimet vastaukset. Avoimista vastauksista keskeiset asiat on kerrottu kuitenkin alla.

Kysyttäessä *Oletko joutunut korkeakoulu yhteisössä eriarvoiseen asemaan*, eniten vastauksia oli kohdassa ”En ole” (76 vastausta). Viisi (5) eniten valittua syytä eriarvoiseen asemaan joutumiselle olivat ”Muu syy” (45 vastausta), ”Mieli-pide” (21 vastausta), ”Oppimisvaikeudet” (14 vastausta), ”Sukupuoli” (12 vastausta) ja ”Uskonto tai vakaumus” (8 vastausta). ”Muu syy”-kohdan valinneet olivat kokeneet joutuvansa eriarvoiseen asemaan mm. koulutusalan tai koulutusmuodon vuoksi, harjoitteluun liittyen tai kokivat kohtelun olevan opiskelijakohtaista. Huomiona edelliseen kyselyyn verrattuna, ”Ikä” ei ollut enää viiden eniten valitun syyn joukossa ja uutena esille nousi ”Uskonto tai vakaumus”.

Kysyttäessä *Millaisissa tilanteissa tai asioissa olet kohdannut eriarvoisuutta*, viisi (5) eniten vastauksia saaneita kohtia olivat ”Opetustilanteissa” (40 vastausta), ”Opintosuoritusten arvioinnissa” (36 vastausta), ”Opiskeluryhmässä” (22 vastausta), ”Muussa yhteydessä” (20 vastausta) ja ”Ryhmätyöissä” (19 vastausta). Huomiona edelliseen kyselyyn verrattuna, ”Harjoittelu” ei enää ollut viiden eniten vastatun joukossa, nyt siellä oli mukana ”Muussa yhteydessä”. Muussa yhteydessä kohtaan oli kuitenkin vastattu mm. harjoitteluun sekä opettajan erilaisiin asenteisiin ja opiskelijoiden eriarvoiseen kohteluun liittyviä asioita.

Kysymykseen *Oletko kokenut seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää korkeakoulu yhteisössä*, melkein kaikki vastanneet valitsivat vaihtoehdon ”En ole” (156 vastausta). Pieni osa opiskelijoista oli kuitenkin sellaista kokenut joko henkilökunnan (2 vastausta) tai opiskelijoiden (3 vastausta) taholta.

Kysymykseen *Jos kohtaat tasa-arvoon liittyvää eriarvoisuutta tai seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää, niin tiedätkö keneen tai mihin tulee olla yhteydessä*, eniten vastattiin ”En” (40,99 %). Vastausvaihtoehto ”Luulen tietäväni” valittiin toiseksi eniten (37,27 %) ja ”Kyllä” vähiten (21,74 %).

Avoimen palautteen kysymykseen *Mainitse tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita tai tilanteita, joissa tasa-arvo ja yhdenvertaisuus toteutuu hyvin* oli 68 vastaajaa. Vastausten perusteella Oamkissa vaikuttaisi olevan tasa-arvoinen ilmapiiri ns. perusasioissa kuten ikään ja sukupuoleen liittyen.

Avoimen palautteen kysymykseen *Mainitse tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen liittyvä asia tai muu huomio, joka vaatii toimenpiteitä tai kehittämistä*, oli 89 vastaajaa. Vastauksissa mainittiin mm. eri alojen ja tutkinto-ohjelmien epätasa-arvoisuus

(esim. arvostus, vaatimustaso, informaation kulku). Esillä oli myös arviointi, johon liittyen kerrottiin, että henkilöiden erilaisuus on vaikuttanut siihen; joidenkin opiskelijoiden on koettu saavan erityiskohtelua henkilösuhteesta riippuen tai hänen taustansa on vaikuttanut kohteluun (mm. aiempi osaaminen, koulutustausta, työ). Toisaalta erityiskohtelua ei toivottu korostettavankaan opiskelijan erilaisuuden, ulkomaalaistaustan tai vähemmistöön kuulumisen takia. Osa toivoi oman hopsin mukaan opiskelevia otettavan paremmin huomioon, mutta toisaalta asetettavan heidät samalle viivalle muiden kanssa osaamisessa. Opiskelumuoto (päivä/monimuoto) ei saisi vaikuttaa opetuksen laatuun ja etäopetuksen mahdollisuuksia toivottiin enemmän. Toisaalta taas opiskelumuodosta riippumatta opetus on oltava yhtä laadukasta ja nykyaikaista. Useita vastauksia tuli myös harjoittelupaikkoihin liittyen; niitä toivottiin saatavan helpommin ja tasapuolisemmin.

Avoimissa vastauksissa oli mainintaa myös opettajien pätevyyden, sijaisjärjestelyiden, syrjivän kielenkäytön ja sukupuoleen liittyvien asenteiden vaihtelusta. Osassa vastauksia toivottiin opettajien huomioivan vielä enemmän erilaisia oppijoita, joilla on esimerkiksi oppimisvaikeuksia. Myös joustavat osaamisen näyttötavat mainittiin. Tasa-arvoista kohtelua siis toivottiin useaan asiaan, joihin tarvitaan tukea opettajilta ja muulta henkilökunnalta, mutta myös opiskelijoiden kesken.

Opiskelijakyselyn tasa-arvoa koskevista tuloksista nousseet teemat on otettu käsiteltäviksi eri työryhmissä ja niitä pyritään kehittämään palautteen perusteella.

3 Tavoitteet ja suunnitellut toimenpiteet Oamkissa

Oulun ammattikorkeakoulun tasa-arvotyön tavoitteena on

- edistää kaikkien opiskelijoiden yhdenvertaista kohtelua sukupuolesta, iästä, alkuperästä, kansalaisuudesta, kielestä, uskonnosta, vakaumuksesta tai mielipiteestä, poliittisesta tai ammattiyhdistystoiminnasta, perhesuhteista, terveydentilasta, vammaisuudesta, seksuaalisesta suuntautumisesta tai muusta henkilöön liittyvästä syystä riippumatta sekä ehkäistä sukupuoli-identiteettiin tai sukupuolen ilmaisuun perustuvaa syrjintää (ks. Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014 § 8 ja Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 7 ja § 6 c).
- Oamkin tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumisen selvittäminen
- suunnitella ja toteuttaa tarvittavat toimenpiteet tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi
- arvioida aikaisemman tasa-arvosuunnitelmaan sisältyneiden toimenpiteiden toteuttamista ja tuloksia (ks. Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014 § 5 a).
- ohjeistaa tasa-arvotyön toteuttamista ja menettelytapoja
- lisätä tietoisuutta tasa-arvotyöstä

Alla kerrotaan tarkemmin esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvistä tavoitteista Oamkissa. Tavoitteet perustuvat edellä mainittuihin lakeihin, Oamkin yleiseen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustilanteeseen sekä opiskelijakyselyyn 2018.

3.1 Opiskeluympäristön esteettömyys ja saavutettavuus

Nykyään sanaa esteettömyys käytetään etenkin silloin, kun puhutaan rakennusten ja muun rakennetun ympäristön helppokulkuisuudesta ja toimivuudesta. Ympäristö tai yksittäinen rakennus on esteetön silloin, kun se on erilaisille käyttäjille toimiva, turvallinen ja miellyttävä ja kun rakennuksen kaikkiin tiloihin on helppo päästä. Sana saavutettavuus on melko vakiintunut niihin tilanteisiin, kun puhutaan verkkopalveluista. Saavutettavuus siis tarkoittaa esteettömyyttä digitaalisessa maailmassa: sitä, että erilaisten ihmisten on helppoa käyttää verkkopalveluja ja niissä olevia sisältöjä. Saavutettavuus parantaa yhdenvertaisuutta digitaalisessa yhteiskunnassa. Kun saavutettavuus on huomioitu mahdollisimman hyvin, erilaiset ihmiset voivat käyttää itsenäisesti verkkopalveluja. Se lisää vammaisten henkilöiden itsenäisyyttä ja osallisuutta yhteiskunnassa. (<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/tietoa-saavutettavuudesta/>).

Saavutettava korkeakouluympäristö on sellainen, jossa jokainen korkeakouluuyhteisön jäsen pystyy ominaisuuksistaan riippumatta toimimaan ja osallistumaan yhdenvertaisesti muiden kanssa. Saavutettavuus sisältää ajatuksen, että ympäristö soveltuu mahdollisimman erilaisten ihmisten käyttöön. Korkeakouluympäristö voidaan jakaa fyysiseen, sosiaaliseen ja psyykkiseen ulottuvuuteen. Fyysinen ympäristö viittaa rakennuksiin, oppimateriaaleihin, opetusmenetelmiin ja välineisiin. Sosiaalinen ympäristö viittaa yhteisön jäsenten tietoihin, taitoihin ja asenteisiin. Psyykinen ympäristö puolestaan liittyy monenlaisuuden arvostamiseen voimavarana koko oppilaitoksen tasolla. (Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012.)

Alla olevat esteettömyyteen ja saavutettavuuteen liittyvät tavoitteet on mukailtu Opetus- ja kulttuuriministeriön tekemän selvityksen sekä saavutettavuusvaatimusten pohjalta.

3.1.1 Fyysisen ympäristön saavutettavuus

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Rakennetun ympäristön esteettömyyden edistäminen
- Apuvälineiden ja laitteiden ottaminen osaksi esteettömyyssuunnittelua

Liikkumisesteiset tulee huomioida tarkistamalla ja lisäämällä tarvittaessa mm. seuraavia asioita: käsijohteet ja tukikahvat, leveät kulkuväylät ja esteettömät kulkureitit, esim. kynnykset, luiskat ja hissinkäyttömahdollisuudet sekä oviautomaatiikka. Tarkistus tehdään myös luokkatiloissa. Jokaisella kampuksella tulee olla myös selkeät opasteet kulkureiteistä. Myös valaistus, ergonomia ja ääniympäristö tulisi olla toimivia (mm. induktiosilmukan käyttöönotto). Oamkissa on menossa muutossuunnitelma Linnanmaa kampusta varten. Samassa yhteydessä huomioidaan myös opiskeluympäristön tilojen esteettömyys.

- Sähköisen viestinnän saavutettavuudesta huolehtiminen

Tiedonvälitys, oppaat ja ohjeet opiskelijoille tulee olla monikanavaisia ja selkeitä. Viestinnän ja tiedottamisen siirtyessä yhä enemmän verkkoon ja sähköiseen muotoon, tulee huolehtia kaikkien sähköisten kanavien saavutettavuudesta.

Saavutettavan verkkopalvelun suunnittelussa ja toteutuksessa pitää huomioida kolme osa-aluetta: tekninen toteutus, helppokäyttöisyys ja sisältöjen selkeys ja ymmärrettävyys. (<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/tietoa-saavutettavuudesta/>).

Saavutettavuus ja sen tavoittelu tulisi ymmärtää keskeisenä periaatteena, joka näkyisi osana Oamkin normaalia arkea kaikessa verkkojulkaisemisissa, aina suunnitteluvaiheesta julkaisuun ja ylläpitoon. Uusien verkkosivustojen (23.9.2018 tai sen jälkeen julkaistujen) on pitänyt lain mukaan olla saavutettavuusvaatimusten mukaisia 23.9.2019 lähtien. Seuraava siirtymäaika on 23.9.2020, jolloin saavutettavuuslainsäädäntö koskee myös ennen 23.9.2019 julkaistuja verkkosivustoja, eli suurinta osaa Oamkin verkkosivuista. Mobiilipalveluiden osalta takaraja on 23.6.2021. Lain poikkeuksissa on, että intraneteille (Heimo ja Oiva) ei ole säädetty tarkkaa päivämäärää, vaan laki koskee niitä sitten, kun ne seuraavan kerran uudistetaan. On huomattava, että laki koskee myös verkkosivustojen kautta jaettavia tiedostoja. Niiden osalta siirtymäajat määräytyvät sen palvelun käyttöönottoajan mukaan, jossa tiedostot jaetaan. Eli esim. Oamkin Moodlen ja MS 365:n kautta jaettujen tiedostojen pitäisi olla saavutettavia 23.9.2020. Saavutettavuusasioista järjestetään opiskelumahdollisuuksia mm. verkkokurssin muodossa Oamkin henkilöstölle ja opiskelijoille. (Oamkin tiedote 23.9.2019.)

Videoiden ja äänitallenteiden osalta saavutettavuutta vaaditaan 23.9.2020 alkaen; sitä aiemmin julkaistujen videoiden ja äänitallenteiden osalta saavutettavuutta ei edellytetä, mutta jos ne eivät ole saavutettavia, asia on mainittava palvelukohtaisessa saavutettavuusselosteessa. Vanhoja, ennen 23.9.2018 verkkosivuilla julkaistuja muita tiedostoja (kuten doc-

ja pdf-tiedostot) ei tarvitse muokata saavutettaviksi, elleivät ne ole palvelun käyttäjille välttämättömiä. Vanhemmatkin tiedostot on muutettava saavutettavaksi siinä tapauksessa, jos käyttäjät tarvitsevat niitä erityisesti, eli esim. opiskelijat tarvitsevat tiedostoa voidakseen suorittaa opintonsa. Saavutettavuuslainsäädännön tarkoitus on poistaa tarpeettomia, poistettavissa olevia käytön esteitä sähköisistä palveluista. Tavoitteena on, että kaikki voivat itsenäisesti hoitaa opiskeluun tai työhön liittyviä asioita verkossa.

Verkko-opiskelua ja -ohjausta kehitettiin Oamkissa vuonna 2015 alkaneen Verkko-ohjaaja-hankkeen myötä, jolloin myös eOhjauspalvelut otettiin käyttöön. Digiohjausta kaikille!-hanke kehittää edelleen digiohjaukseen liittyviä asioita. Hankkeessa kehitetään digitaalisten ohjauspalveluiden saavutettavuutta ja sitä kautta ohjauksen vaikuttavuutta. Hankkeen aikana Oamkissa on mahdollistettu opiskelijoille myös sähköisesti allekirjoitetut dokumentit ja chatin käyttöä laajennettu. Erilaisille opiskelijoille sekä hakijoille tulisi pystyä tarjoamaan yhtäläiset mahdollisuudet ohjaukseen ja neuvontaan välimatkasta tai elämäntilanteesta riippumatta. Esimerkiksi videomateriaali on erinomaista ajasta ja paikasta riippumatonta ohjaus- ja neuvontamateriaalia erilaisten oppijoiden ja palveluiden tasa-arvoisen saavutettavuuden näkökulmasta (esim. lukivaikeudet tai etä- ja monimuoto-opiskelijat ja hakijat).

Oamkissa ollaan uudistettu suomen- ja englanninkielisiä nettisivuja, henkilöstö- sekä opiskelijaintroja sekä laajennettu tietoa opinto-oppaaseen, jossa se on helpommin saavutettavissa kaikille. Opinto-oppaan ja Oivan tietojen ajantasaisuutta varmistetaan säännöllisesti ja päivityksiä tehdään jatkuvasti. Erityistä huomiota on kiinnitetty Oivan lomakkeiden ajantasaisuuteen. Opinto-oppaan ulkoasu on muokattu vastaamaan uudistuneita Oamkin www-sivuja.

- Opiskelumateriaalien saavutettavuudesta huolehtiminen

Opetukseen liittyvät asiat kuten opetus, opiskelumateriaalit, harjoitustyöt ja oppimisympäristöt pyritään tekemään saavutettaviksi kaikille opiskelijoille Oamkissa. Laitteet ja materiaalit tulee olla kaikkien käytettävissä ja materiaali tulisi olla saatavilla ennakkoon tai jälkikäteen ja mahdollisesti eri muodoissa (kuunneltavana/luettavana). Oamkin kirjastossa on myös saatavilla kuunneltavia kirjoja (CELIA-kirjasto). Oamkin henkilöstöä tulee perehdyttää siihen, millaisia ovat saavutettavat, sähköiset opiskelumateriaalit. Tällaisten materiaalien tulee olla kaikkien niitä tarvitsevien opiskelijoiden ulottuvilla.

- Hyvien opiskelumahdollisuuksien takaaminen kaikenlaisille opiskelijoille
- Tukitoimet ja yksilölliset järjestelyt tarvittaessa

Kaikenlaisilla opiskelijoilla pitää olla hyvät opiskelumahdollisuudet. Tähän päästään muun muassa mahdollistamalla joustavat opintojen suorittamismahdollisuudet, huolehtimalla opiskelumateriaalien saavutettavuudesta ja järjestämällä opiskelijan tarpeen mukaisia tukitoimia. Syksyn 2019 yhteishausta lähtien suomenkielisessä koulutuksessa kulttuurialaa lukuunottamatta käytetään valtakunnallista digitaalista AMK-valintakoetta.

Tukitoimia valintakokeissa ja tenteissä voi olla esimerkiksi lisäaika, mahdollisuus oman apuvälineen käyttöön sekä tarvittaessa tietokone kirjoitusvälineenä. Myös avustajia, kirjureita ja tulkkeja tulisi voida käyttää tarvittaessa. Vaihtoehtoisia suoritustapoja (esim. visuaalisuuteen ja kuuloon perustuvat) tulisi lisätä, esimerkkinä suulliset tentit. Myös erilaisia opetusmenetelmiä tulisi

käyttää huomioiden erilaiset opiskelijat. Myös häiriöttömän opiskeluympäristön tarjoaminen tulisi huomioida mahdollisuuksien mukaan.

Oamkin www-sivuilla ja ammattikorkeakouluun.fi sivustolla on kerrottu esteettömyydestä opiskelijavalinnoissa. Mikäli hakija tarvitsee terveydentilansa tai vammansa perusteella yksilöllisiä järjestelyitä valintakokeessa, hänen tulee täyttää valintakokeen yksilöllisiä järjestelyjä koskeva hakemus. Yksilöllisten järjestelyiden tarpeiden ilmoittaminen tulee olla mahdollista myös tenttiin ilmoittautuessa ja tenttitilanteessa. Erityistarpeista ja järjestelymahdollisuuksista tiedotetaan myös opettajille.

Tenttimismahdollisuuksia on laajennettu vuonna 2016 Oamkissa käyttöön otetulla sähköisen tenttimisen järjestelmä Examilla. Tenttijärjestelmä mahdollistaa opiskelijoiden joustavan tenttimisen kampusten aukioloaikojen ja opettajien tenteille asettamien aikojen rajoissa. Examilla voi tehdä myös henkilökohtaisen tentin erityistarpeiden mm. lisäajan tarpeen vuoksi. Esteettömyys tenttitiloissa huomioidaan esimerkiksi nostettavilla pöydillä. Erityistarpeista kerrotaan tenttiin ilmoittautumisen yhteydessä.

3.1.2 Sosiaalisen ympäristön saavutettavuus

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Erilaiset oppijat (mm. opiskelijat, joilla on lukihäiriö tai muita oppimisvaikeuksia) tulee tunnistaa osaksi korkeakoulujen opiskelijayhteisöä ja tunnistaa olemassa olevien käyttäytymismallien kehittämistarpeet

Kaikki opiskelijat tulee ottaa osaksi korkeakoulu yhteisöä ja kaikilla tulee olla samantyyppiset mahdollisuudet opiskella. Erilaisten oppijoiden tunnistaminen ja huomioiminen tulisi olla luonnollinen osa korkeakoulun toimintaa. Oppimisvaikeudet eivät saa tuoda opiskelijalle ulkopuolisuuden tunnetta tai syrjinnän kokemusta.

- Opetus ja ohjaus tulee olla kaikille saavutettavaa

Opetus ja opintojen ohjaus tulee olla Oamkissa kaikille opiskelijoille yhdenvertaista ja saavutettavaa. Ammattikorkeakoululakiin (932/2014, Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 325/2015 § 14) perustuen ohjausta tulee tehostaa ja opiskelijan ammatillista kasvua tukea. Opiskeluhyvinvointi kattaa koko ammattikorkeakoulu ympäristön ja Oamkin eri toimijat. Ohjaus kuuluu kaikille Oamkissa työskenteleville.

Opinto-ohjaus Oamkissa on toteutettu kampus-oppo-toimintamallilla. Kampusopon vastuulla ovat kokonaisvaltaiset ohjaus-, neuvonta- ja tukipalvelut. Erityisenä vastuualueena ovat erityisohjausta tarvitsevat opiskelijat. Kampusoppo järjestää myös lukuseuloja ja yksilötöstejä. Toiminnan tavoitteena on, että yhdenmukaiset ja laadukkaat opintojen ohjauspalvelut ovat kaikkien opiskelijoiden ja hakijoiden saatavilla. Lisäksi tavoitteena on edistää opiskelijoiden ammatillisen osaamisen kehittymistä sekä turvata laadukkaat ja yhdenvertaiset oppimisedellytykset niin, että tutkinnot ja opinnot on mahdollista suorittaa tavoitteellisessa ajassa. Opiskelun tueksi järjestetään myös monialaisia opintoryhmiä (esim. Valtti), joilla pyritään edistämään opintojen etenemistä ja opiskelijoiden hyvinvointia ohjaussuunnitelman mukaisesti.

Oamk on ollut mukana myös hankkeissa, jossa kehitetään erilaisten oppijoiden ohjausta digitaalisten sovellusten avulla. Kaksi DigiTools-ryhmää on jo pidetty, joissa on ollut mukana lukivaikeusopiskelijoita sekä Oamkista että yliopistolta. Toimenpidekokonaisuuden toteuttavat yhteistyössä Oulun ammattikorkeakoulu ja Oulun yliopisto sekä yhteistyötahona valtakunnallinen Erilaisten oppijoiden liitto ry.

Erilaisia oppijoita on arvioiden mukaan noin 20 % väestöstä. Tähän lukuun lasketaan kaikenlaiset lukivaikeudet (lievä, keskivaikea ja vaikea) ja muut oppimisvaikeudet. Erilaisten oppijoiden liiton mukaan tutkimusta apuvälineiden käytöstä on Suomessa toistaiseksi vain vähän. Apuvälineet ovat erilaiselle oppijalle tärkeä, mutta melko tuntematon tukimuoto opinnoissa, työelämässä ja arjessa selviytymisessä. Tietoteknisiä apuvälineitä ovat muun muassa erilaiset tekstiä ääneksi muuttavat tietokoneohjelmat, puhesynteesit, jotka lukevat tekstiä ääneen, skannerit, äänikirjat, skannaavat sanakirjakynät, kuvaavat ja nauhoittavat laitteet muistiinpanovälineinä sekä tablettitietokoneet monine sovelluksineen. Suuri osa erilaisista oppijoista hyötyy apuvälineiden käytöstä.

- Opettajien tukeminen saavutettavuutta edistävien pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa

Opettajia tulee tukea erityistarpeiden tunnistamisessa ja saavutettavuutta tukevien pedagogisten ratkaisujen suunnittelussa sekä erilaisten opiskelijaryhmien huomioidessa. Tietoa oppimisvaikeuksista laajennetaan sekä opiskelijoille että henkilökunnalle. Opettajatuutoreita koulutetaan uuden ohjaussuunnitelman mukaisesti huomioiden myös erilaiset oppijat. Sopiviin opintojaksoihin otetaan mukaan tietoa esteettömyydestä ja oppimisvaikeuksista. Oamkissa mietitään myös muita kanavia hyvien käytänteiden levittämiseen ja syntymiseen. Henkilökohtaisen tuen, tiedottamisen ja mahdollisten koulutusten lisäksi voidaan esimerkiksi tehdä sähköisiä tietopankkeja opiskelijoiden monenlaisuuden huomioimisesta opetuksessa. Tuella ja tiedotuksella pitää olla vaikuttavuutta ja niiden pitää tavoittaa henkilöstö kattavasti.

3.1.3 Psyykkisen ympäristön saavutettavuus

Tavoitteet ja toimenpiteet

- Monenlaisuuden arvostamisen ja hyväksymisen edistäminen

Edistetään monenlaisuuden arvostamista ja hyväksymistä niin opiskelijoiden kuin korkeakoulujen henkilöstönkin keskuudessa. Yksi keino siihen on vaikuttaa asenteisiin ja suhtautumiseen, joiden taustalla on tietämättömyyttä. Tällaiset asiat voidaan ottaa huomioon esimerkiksi koulutuksessa ja tiedotuksessa. Kansainväliset opiskelijat tulee myös huomioda osaksi Oamkin yhteisöä.

Opiskelua pyritään monipuolistamaan ja tekemään joustavaksi. Opiskelijoilla tulee olla yhdenvertaiset mahdollisuudet opiskeluun erilaisissa elämäntilanteissa. Oamkissa pyritään tarjoamaan erilaisia opiskelun toteutusmahdollisuuksia ja laajentamaan opiskelijaksi pääsemisen väyliä. Hankitun osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen prosessia (HOT-toiminto) on kehitetty ja päivitetty vararehtorin päätöksellä (Vararehtori 023/2019). Nykyään korostuukin opintojen henkilökohtaistuminen ja oma opintopolku voi olla kaikilla erilainen.

(Mukailtu asiakirjan ”Hitaasti, mutta varmasti? Saavutettavuuden edistyminen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2000-luvulla. 2012. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:10” pohjalta.)

Yhteenveto

Kaikki tässä suunnitelmassa mainitut tavoitteet tarvitsevat onnistuakseen hyvää tiedottamista, ohjeistamista sekä käytäntöön viemistä sekä henkilökunnalle että opiskelijoille. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuusasioiden tulee olla läpileikkaavia kaikessa toiminnassa. Kiusaamista ja häirintää kohtaan on nollatoleranssi. Henkilöstön ja opiskelijoiden tulee tietää Oamkissa tapahtuvasta tasa-arvotyöstä ja toimintamalleista epätasa-arvoa kohdatessa. Tasa-arvotyöstä tiedotetaan ja se konkretisoituu luvussa 4.2 esiteltävien työryhmien kautta. Tärkeää on myös tunnistaa nykyisiä käytänteitä ja parantaa valmiutta kehittää niitä.

4 Tasa-arvoon liittyvät ohjeet, työryhmät ja yhteystahot

4.1 Tasa-arvoon liittyvät ohjeet

[Opinto-oppaaseen](#) on koottu opiskeluun liittyviä keskeisiä sääntöjä, ohjeita ja oppaita. Oamkin [tutkintosäännössä](#), [arviointimenettelyssä](#) ja [opetussuunnitelmissa](#) kuvataan tarkemmin tasa-arvolain edellyttämät opiskelijarekrytoinnin käytänteet, opetussisällöt, opetusjärjestelyt sekä muut toiminnot, joilla tuetaan tasa-arvotyötä. Tutkintosääntö (Ammattikorkeakoulun hallitus 2015a, Ammattikorkeakoulun rehtori 2015a) täsmentää Oulun ammattikorkeakoulun (Oamk) tehtävää ja annettavaa opetusta, opiskelijavalintaa, ilmoittautumista ja opiskeluoikeutta, opetuksen ja opintojen järjestämistä, opiskelua, tutkintojen hyväksymistä ja todistuksia sekä muita määräyksiä. Opintosuoritusten arviointimenettely (Ammattikorkeakoulun rehtori 2015b) mukaan arviointi on tasapuolista, luotettavaa, kehittävää ja kannustavaa. Osaamisen tunnistamisen ja tunnustamisen tavoitteena on luoda opiskelijalle joustava ja motivoiva opintopolku sekä edistää opintojen etenemistä henkilökohtaisen opintopolun (HOPS) mukaan (Ammattikorkeakoulun vararehtori 18.4.2019 § 23.)

Henkilökohtaisten opetussuunnitelmien ja opinto-ohjauksen avulla opiskelijoita rohkaistaan monipuolisiin ja ennakkoluulottomiin valintoihin ja urasuunnitteluun. Osa ohjeista ottaa kantaa myös Oamkin tapaan toimia, yleiseen turvallisuuteen ja päihteiden käyttöön. Ammattikorkeakoululaissa (932/2014 § 31) sanotaan opiskelijalla olevan oikeus turvalliseen opiskelu ympäristöön. Ammattikorkeakoulu voi hyväksyä järjestyssäännöt tai antaa muut järjestysmääräykset, joilla edistetään sisäistä järjestystä, opiskelun esteetöntä sujumista sekä ammattikorkeakouluyhteisön turvallisuutta ja viihtyisyyttä. Oamkin [Järjestyssäännöissä](#) (Ammattikorkeakoulun hallitus 2015b) turvataan ammattikorkeakoulun yleinen turvallisuus, työ- ja opiskeluviihtyvyys sekä edistetään tasapuolista kohtelua. Järjestyssäännöt-dokumentin mukaan vastuu hyvästä käyttäytymisestä kuuluu Oamkissa kaikille. Häiritsevä, loukkaava tai uhkaava käyttäytyminen on kielletty kaikessa toiminnassa. Sopimattomaksi käyttäytymiseksi katsotaan esimerkiksi yleistä järjestystä häiritsevä tai väkivaltaisuuteen viittaava toiminta, syrjintä tai kiusaaminen, toisen fyysinen tai sanallinen uhkailu sekä toisen työn esittäminen omanaan ja muu opiskeluvilppi. Järjestyssäännöissä on myös tarkempia kohtia yleiseen turvallisuuteen liittyen.

[Puuttuminen on välittämistä -Opiskelijoiden haitalliseen päihteiden käyttöön puuttuminen-](#) dokumentti (Opintoasioiden johtaja 23.5.2016, päivitys) antaa toimintaohjeita epäiltäessä opiskelijoiden haitallista päihteiden käyttöä. [Opiskeluun soveltumattomuuden ratkaisuja \(SORA\)](#), [Soralainsäädännön soveltamisohje](#) (Rehtorin päätös 25.4.2016 § 32) auttaa järjestämään turvallista oppimisympäristöä.

Oamkissa kiinnitetään huomiota tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen opetuksen ja ohjauksen käytännön toteutuksessa. Oamkissa on tehty [Esteetön opiskelu](#)-dokumentti, jossa kerrotaan mm. erilaisista oppimisvaikeuksista ja niiden kohtaamisesta.

[Oamkin opintojen ohjaussuunnitelma](#) tukee opiskelijoiden mahdollisuuksia saattaa opinnot päätökseen ja helpottaa siirtymistä työelämään (Ammattikorkeakoulun opintoasioiden johtaja 2016a).

Oamkin laatukäsikirjassa on kerrottu yleiset periaatteet laatujärjestelmästä. Laatukäsikirja on Heimon kohdassa Tapa toimia. Opiskelijana voit vaikuttaa opintoihisi ja olla mukana kehittämässä Oamkin toimintaa. Näistä kerrotaan Opinto-oppaan kohdassa [Opintoihin vaikuttaminen](#). Opiskelijapalautejärjestelmä koostuu vuorovaikutteisesta opintojaksopalautteesta, koulutukseen ja palveluihin liittyvistä kyselyistä sekä tutkinto-ohjelmatiimien ja muiden työryhmien toiminnasta. Palautetta opiskelijoilta kerätään myös valmistumisvaiheen opiskelijapalautekyselyn sekä uraseurantakyselyn avulla.

4.2 Tasa-arvoa käsittelevät työryhmät

Asiat menevät käsiteltäväksi työryhmiin kyseessä olevan tapauksen mukaan. Ensimmäiset kanavat tasa-arvoasioihin liittyvän opiskelijapalautteen antamiseen voivat olla esimerkiksi tutkinto-ohjelmatiimit ja palautekyselyt.

Alla olevaan taulukkoon on koottu työryhmät, joissa suunnitellaan, toteutetaan, seurataan, arvioidaan ja kehitetään Oamkin opiskelijoiden tasa-arvoa ja yhdenvertaisuutta. Työryhmissä on opiskelijaedustaja/-edustaja. OSAKO nimeää opiskelijoiden edustajat ammattikorkeakoulun hallitukseen ja ammattikorkeakoululain (932/2014) 4 luvussa tarkoitettuihin ammattikorkeakoulun toimielimiin. Opiskelijaedustajat voivat tuoda käsiteltäväksi mm. tasa-arvoasioita työryhmän kokouksiin.

Työryhmä	Tehtävä
Tutkinto-ohjelmatiimit	<ul style="list-style-type: none"> • Opintosuunnitelmien sekä opetuksen, ohjauksen ja oppimisen pedagoginen kehittäminen • Tutkinto-ohjelman laadun ja tuloksellisuuden seuranta • Opiskelijapalautteen käsittely ja palautetilaisuuksien järjestelyt • Osallistuminen muuhun pedagogiseen kehittämiseen • Tiedotus ja raportointi
Opiskeluhyvinvointiryhmät	<ul style="list-style-type: none"> • Opiskelijoiden ja opiskeluyhteisön hyvinvoinnin kehittäminen moniammatillisena yhteistyönä • Edistää opiskelun fyysistä, psyykkistä ja sosiaalista esteettömyyttä yhdenvertaisuuden toteutumiseksi • Koordinoida ja suunnitella kampuksen ennaltaehkäisevää hyvinvointityötä • Käsitellä huolta herättäneet opiskelijoiden ja opiskelijaryhmien asiat ja ehdottaa toimenpiteitä niiden ratkaisemiseksi • Käsitellä käytännön ohjeistukset opiskelijoiden monenlaisuuden huomioimiseksi ja sopia yksilöllisistä järjestelyistä • Tiedottaa ja tarvittaessa järjestää koulutusta opiskeluhyvinvointiin liittyvistä asioista • Yhteistyö opintopsykologin ja opiskeluterveydenhuollon, kampusten turvallisuus- ja kriisivalmiusryhmien sekä opiskelijajärjestöjen kanssa • Osallistua opiskeluhyvinvointiin liittyvien kyselyjen laadintaan, käsitellä tulokset ja valmistella mahdolliset jatkotoimenpiteet
Opinto-ohjaajien työryhmä	<ul style="list-style-type: none"> • Kehittää tasa-arvoon ja yhdenvertaisuuteen liittyviä asioita mm. esteettömyys
Yhteistoiminta-neuvottelukunta	<ul style="list-style-type: none"> • Toimii lain mukaisena tasa-arvotoimikuntana • Edistää tasa-arvoa Oamkissa

4.3 Opiskelijan yhteystahot tasa-arvoasioissa

Taulukossa on esitelty yhteystahot siinä järjestyksessä, jossa asiat voivat esimerkiksi edetä. Ne etenevät kuitenkin aina tapauskohtaisesti ja kaikkiin yhteystahoihin voi olla yhteydessä missä tahansa tasa-arvoon tai yhdenvertaisuuteen liittyvässä asiassa. Alle on koottu Oamkin opiskelijoiden yhteystahot tasa-arvoasioissa. Niiden lisäksi aiemmin esitetyt työryhmät voivat toimia tasa-arvoa käsittelevinä yhteystahoina.

Yhteystaho	Vaikutusmahdollisuus tasa-arvoasioihin
Opiskelijakunta OSAKO <ul style="list-style-type: none"> OSAKOn opiskelijaedustajat OSAKOn häirintäyhdyshenkilöt Opiskelijatuutorit 	<ul style="list-style-type: none"> OSAKOn nimeämät opiskelijoiden edustajat tuovat esille opiskelijoiden näkökulman ammattikorkeakoulun päätöksentekoon sekä tasa-arvoon liittyviä asioita työryhmiin Häirintää ja/tai syrjintää kokeva opiskelija voi ottaa yhteyttä OSAKOn kouluttamiin häirintäyhdyshenkilöihin Opiskelijatuutorit toimivat vertaisohjaajina toisille opiskelijoille, erityistä tukea tarvitseville ja tekevät yhteistyötä opiskelijoiden ohjauksesta vastaavan henkilöstön kanssa tuoden esille opiskelijan näkökulmaa ammattikorkeakouluopiskeluun
Yksikönjohtaja, tutkintovastaava, opettaja, opettajatuutori	Opiskelijapalautejärjestelmä <ul style="list-style-type: none"> oppimispalaute kaikilla opintojaksoilla vuosittain järjestettävä opiskelijakysely Henkilökohtaiset tai ryhmäkeskustelut mm. epätasa-arvoisen kohtelun ennaltaehkäisy, käsittely ja poistaminen
Oamkin ohjauspalvelut <ul style="list-style-type: none"> kampus-opo/opinto-ohjaaja opettajatuutori 	
Koulutuspalvelut (Oulun yliopisto) <ul style="list-style-type: none"> kv-henkilöstö / kv-partnerikorkeakoulun edustaja opintopsykologi korkeakoululiikunta koulutuspalvelupäällikkö ja muu lähipalvelutiimin henkilöstö 	Henkilökohtaiset tai ryhmäkeskustelut mm. epätasa-arvoisen kohtelun ennaltaehkäisy, käsittely ja poistaminen
Oamkin ulkopuoliset palvelut <ul style="list-style-type: none"> opiskeluterveydenhuolto seurakuntien oppilaitospalvelut 	Henkilökohtaiset tai ryhmäkeskustelut mm. epätasa-arvoisen kohtelun ennaltaehkäisy, käsittely ja poistaminen
Tutkintolautakunta	Opintosuorituksia koskevien oikaisupyynnöiden käsittely. Opintosuoritukset pitävät sisällään myös hyväksi lukemista koskevista päätöksistä tehdyt oikaisupyynnöt. (L 932/2014 § 15, 19 ja 57.)
Rehtori	<ul style="list-style-type: none"> Vastaa Oamkin strategian mukaisten päätehtävien toteutumisesta, toiminnan ohjauksesta ja tuloksellisuudesta Käsittelee opiskelijaksi hakeneen oikaisu ja opiskelijan oikaisu opiskelu oikeuden menettämisestä

Ammattikorkeakoulun hallitus

- Päättää ammattikorkeakoulun toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista, strategiasta ja ohjauksen periaatteista
  - Hyväksyy johtosäännöt, muut vastaavat yleistä järjestäytymistä ja toimintaa koskevat määräykset, päättää ammattikorkeakoulun toimintarakenteesta
  - Päättää ammattikorkeakouluun valittavien opiskelijoiden määrästä
-

5 Tasa-arvotyön seuranta ja arviointi Oamkissa

Edellisen tasa-arvosuunnitelman toimenpiteet ovat toteutuneet hyvin ja niitä sovelletaan osittain edelleen. Tasa-arvotyöstä tiedotetaan monikanavaisesti. Tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma käännetään myös englanniksi, samoin kuin tasa-arvotyötä koskevat tiedotteet, materiaalit ja asiakirjat.

Tasa-arvotyön toteutumista seurataan ja arvioidaan esitellyissä työryhmissä vuosittain. Esille nousseet tasa-arvoasiat käsitellään tapauskohtaisesti siihen liittyvässä työryhmässä ja kyseisen työryhmän menettelytavan mukaan. Käsiteltävät asiat voivat välittyä eteenpäin esimerkiksi tutkinto-ohjelmatiimien tai muiden työryhmien ja yhteystahojen kautta. Mahdollisista kehittämistarpeista raportoidaan opintoasioiden johtotiimille. Se vie tarvittaessa asioita eteenpäin Oamkin johdolle ja päivittää tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelmaa tunnistettujen kehittämistarpeiden perusteella kerran kolmessa vuodessa. Päivitettävään suunnitelman valmistelutyö tehdään yhteistyössä opiskelijoiden ja henkilöstön kanssa.

Tasa-arvon toteutumista seurataan ja arvioidaan myös opiskelijakyselyillä ja -palautteilla. Oamkin tutkinto-opiskelijoille suunnattu opiskelijakysely järjestetään vuosittain. Tiettyyn teemaan keskittyvät kyselyt pyritään pitämään lyhyinä, jotta vastausprosentti säilyy hyvänä. Opiskelijoiden antamaa palautetta käsitellään muun muassa tutkinto-ohjelmatiimeissa ja Oamkin johtoryhmässä. Opiskelijoille viestitään annetusta palautteesta ja sen perusteella tehtävistä toimenpiteistä eri kanavia hyödyntäen. Sovittujen toimenpiteiden toteutusta myös seurataan.

Vuoden 2018 opiskelijakyselyn tasa-arvo-osion tuloksista on kerrottu luvussa 2.2 ja vastausten pohjalta on nostettu esiin kehittämiskohteita ja tavoitteita. Kyselyn vastauksia on käsitelty palveluysiköissä ja koulutusosastoilla. Opiskelijapalautteesta esiin nousseista kehittämiskohteista ja toimenpiteistä raportoidaan työryhmissä.

Pääsääntöisesti kaikilta opintojaksoilta kerätään oppimispalautetta. E-lomakkeen kautta kerättävän lyhyen opintojaksopalautteen avulla opiskelijat arvioivat oman osaamisensa kehittymistä ja opettajat saavat palautetta sisällöistä ja toteutuksesta. Palautteita hyödynnetään opintojakson kehittämisessä. Opettajat käsittelevät palautetta yhdessä opiskelijoiden kanssa, ja palautetta käydään läpi myös kehityskeskusteluissa esimiesten kanssa. Opintojaksopalautteita hyödynnetään myös tutkinto-ohjelmien vertaisoppimisessa.

Opiskelijoiden mahdollisuudet vaikuttaa omiin opintoihinsa ovat Oamkissa varsin hyvät, mutta kaikki opiskelijat eivät tiedä saatavilla olevista palautekanavista riittävästi. Asia on pidetty esillä viime vuosina monella tavalla, esimerkiksi konkreettisia esimerkkejä opiskelijapalautteen perusteella tehdyistä kehittämistoimista on ollut kampusten info tv:ssä ja opiskelijaintra Oivassa. Palautteen vaikuttavuudesta viestiminen motivoi opiskelijoita vastaamaan kyselyihin. Oamkin avajaisiin on nyt

kolmena vuonna pystytetty esittelypiste, jossa opiskelijoille kerrotaan heidän vaikuttamismahdollisuuksistaan. Tänä vuonna opiskelijoilta lisäksi kysyttiin, mitä viestintäkanavaa käyttäen heille pitäisi kertoa vaikuttamismahdollisuuksista. Opiskelijoista suurin osa seuraa erityisesti sosiaalista mediaa, mutta heti toisena toivottiin, että opettajat tuovat asioita esille tunneilla. Kolmanneksi nousi Tuudo. Opettajien merkitys tiedon välittäjinä on suuri, ja sitä on tarpeen tuoda esille aiempaa voimakkaammin. Esimerkiksi opintojaksopalautte on opiskelijoille vaikuttamiskanava ja vastausaktiivisuuteen voivat opettajat vaikuttaa omalla toiminnallaan. Opiskelijoiden palautteen pohjalta on tällä hetkellä suunnitteilla myös some-kampanja, johon yhdistyy lisätietoa muita kanavia hyödyntämällä. Opiskelijoiden vaikuttamismahdollisuuksista ja palautteen vaikuttavuudesta viestiminen pysyy kehittämisen kohteena tulevankin vuoden ajan. (Oamkin johdon laatukatsaus 2019).

Tämä suunnitelma on valmisteltu yhteistyössä opiskelijapalveluiden, opiskelijakunta OSAKOn ja opinto-ohjaajien kanssa lukuvuonna 2019-2020. Näiltä henkilöiltä on pyydetty kommentteja suunnitelman teon eri vaiheissa. Suunnitelmaa on käsitelty kahdenkeskisissä palavereissa, opinto-ohjaajien työryhmässä, opiskelijapalveluiden johtotiimissä sekä OSAKOn työryhmissä. Suunnitelma lisää tietoisuutta mm. syrjinnän kiellosta sekä toimintatavoista ja yhteystahoista syrjintää kohdatessa. Siinä esitetään myös uusia näkökulmia, tavoitteita ja kehittämiskohteita tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden edistämiseksi. Seuraavassa suunnitelmassa otetaan huomioon tavoitteiden toteutuminen.

Lähteet

Ammattikorkeakoululaki 932/2014.

Ammattikorkeakoulun hallitus 2015a. Pöytäkirja 14.4.2015/9.

Ammattikorkeakoulun hallitus 2015b. Pöytäkirja 16.3.2015/11.

Ammattikorkeakoulun hallitus 2016. Pöytäkirja 10.2.2016/10.

Ammattikorkeakoulun opintoasioiden johtaja 2016b. Päätös 23.5.2016 (päivitys).

Ammattikorkeakoulun rehtori 2015a. Päätös 8.4.2015/30.

Ammattikorkeakoulun rehtori 2015b. Päätös 29.6.2015/78.

Hitaasti, mutta varmasti? Saavutettavuuden edistyminen yliopistoissa ja ammattikorkeakouluissa 2000-luvulla.

2012. Helsinki: Opetus- ja kulttuuriministeriö. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012/10.

<http://julkaisut.valtioneuvosto.fi/bitstream/handle/10024/79139/okm10.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 257/2015.

Laki ammattikorkeakoululain muuttamisesta 325/2015.

Laki naisten ja miesten välisestä tasa-arvosta annetun lain muuttamisesta 1329/2014.

Yhdenvertaisuuslaki 1325/2014.

Hallituksen tasa-arvo-ohjelma 2016-2019. 2016. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisuja 2016/4.

Oamkin johdon laatukatsaus 2018.

Oamkin johdon laatukatsaus 2019.

Saavutettavuusdirektiivi. Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (EU) 2016/2102 julkisen sektorin elinten verkkosivustojen ja mobiilisovellusten saavutettavuudesta.

Oamkin henkilöstöintra Heimo tiedote saavutettavuudesta 23.9.2019.

Laki digitaalisten palvelujen tarjoamisesta 306/2019.

<https://www.saavutettavuusvaatimukset.fi/tietoa-saavutettavuudesta/>

<https://vm.fi/saavutettavuusdirektiivi>

Ammattikorkeakoulun vararehtori. Päätös 18.4.2019/023.

Esteetön opiskelu-dokumetti. 24.4.2019.

Mukava tulla, hyvä olla- ohjeistus

Liitteet

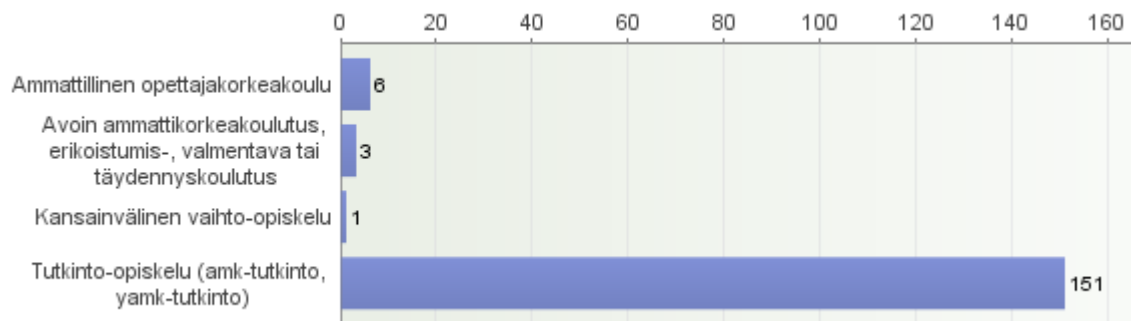
Liite 1: Opiskelijakysely 2018 – Tasa-arvo

Opiskelijakysely 2018

TAUSTAKYSYMYKSET

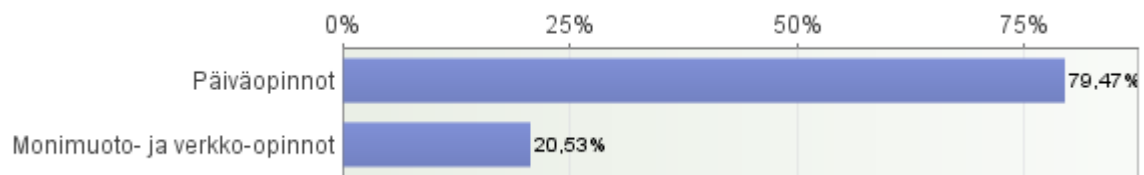
1. Mikä on koulutusmuotosi?

Vastaajien määrä: 161

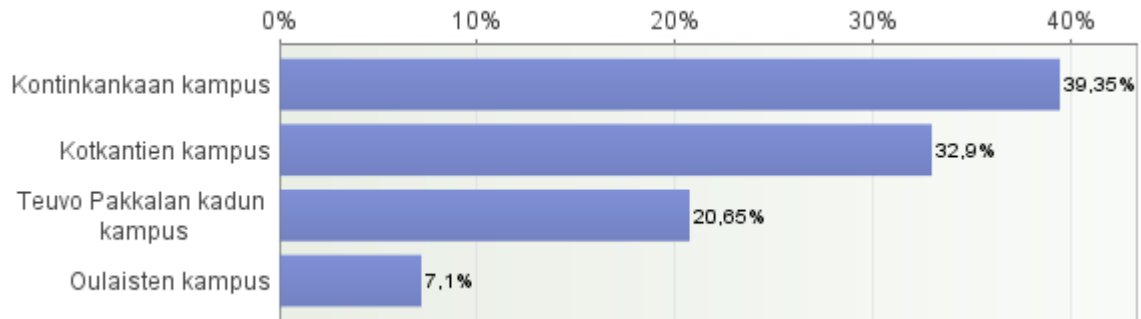
2. Mikä on pääasiallinen opiskelumuotosi?

Vastaajien määrä: 151

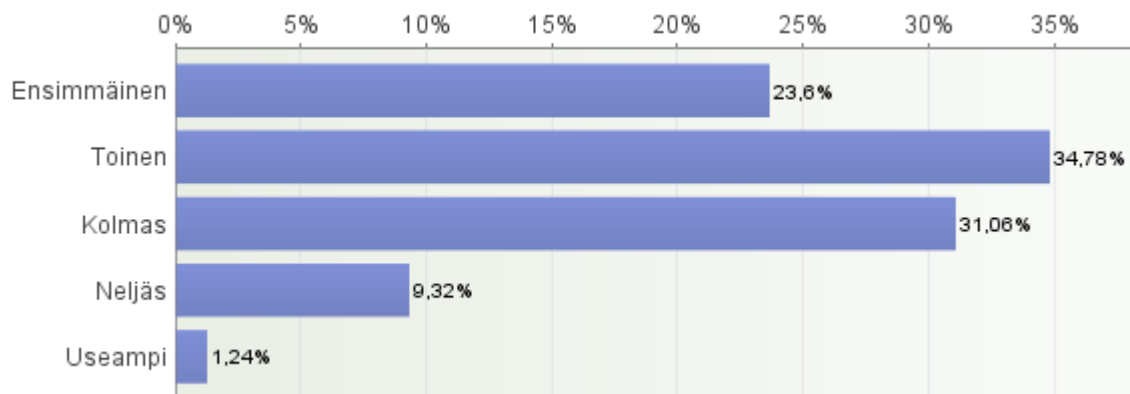
3. Millä kampuksella pääasiallisesti opiskelet?

Vastaajien määrä: 155

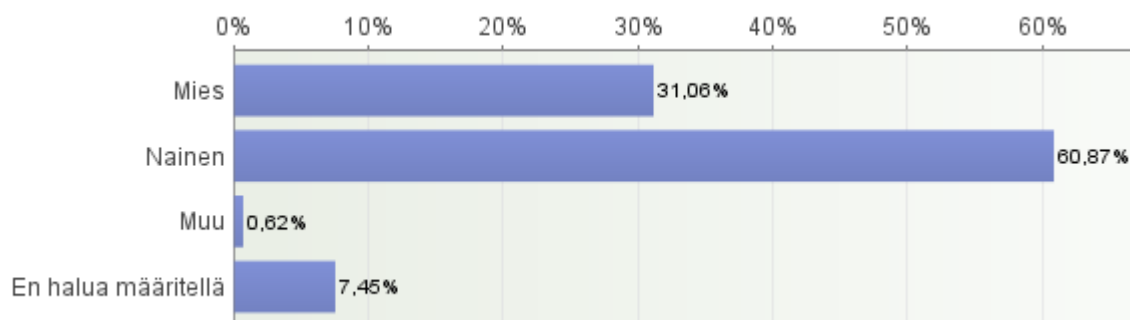
4. Monesko lukuvuosi (mukaan lukien kuluva lukuvuosi) sinulla on menossa läsnä olevana nykyisessä tutkinto-ohjelmassasi?

Vastaajien määrä: 161

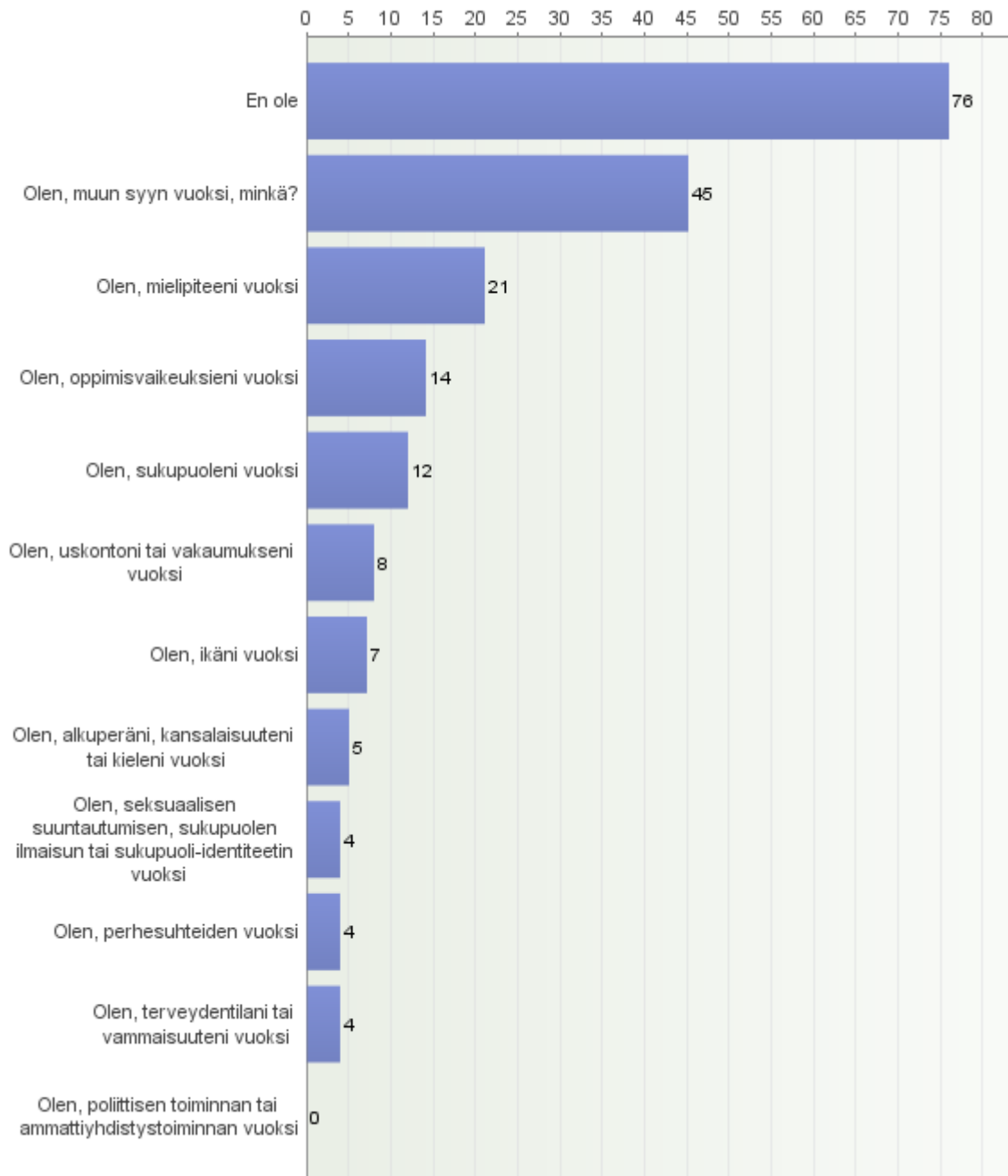
5. Mikä on sukupuolesi?

Vastaajien määrä: 161

7. Oletko joutunut korkeakoulu yhteisössä eriarvoiseen asemaan?

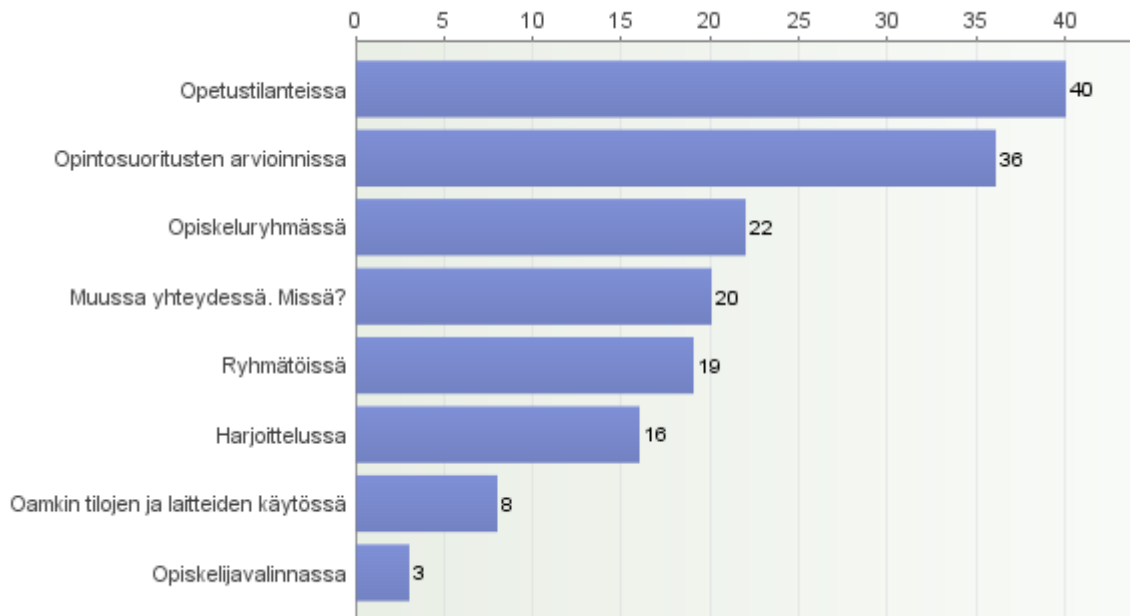
Vastaajien määrä: 161

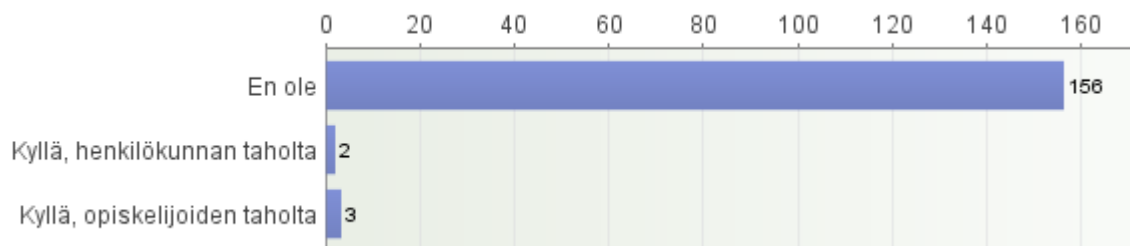
8. Millaisissa tilanteissa tai asioissa olet kohdannut eriarvoisuutta?

Vastaajien määrä: 85

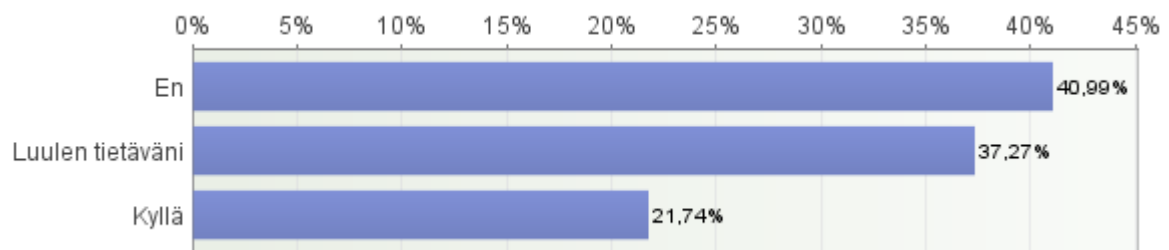
9. Oletko kokenut seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää korkeakoulu yhteisössä?

Vastaajien määrä: 161

10. Jos kohtaat tasa-arvoon liittyvää eriarvoisuutta tai seksuaalista tai sukupuoleen perustuvaa häirintää, niin tiedätkö keneen tai mihin tulee olla yhteydessä?

Vastaajien määrä: 161

OULUN AMMATTIKORKEAKOULU :: oamk.fi